

OSTRAVICA

..... VÁS OBLEKNE
Martin

#3

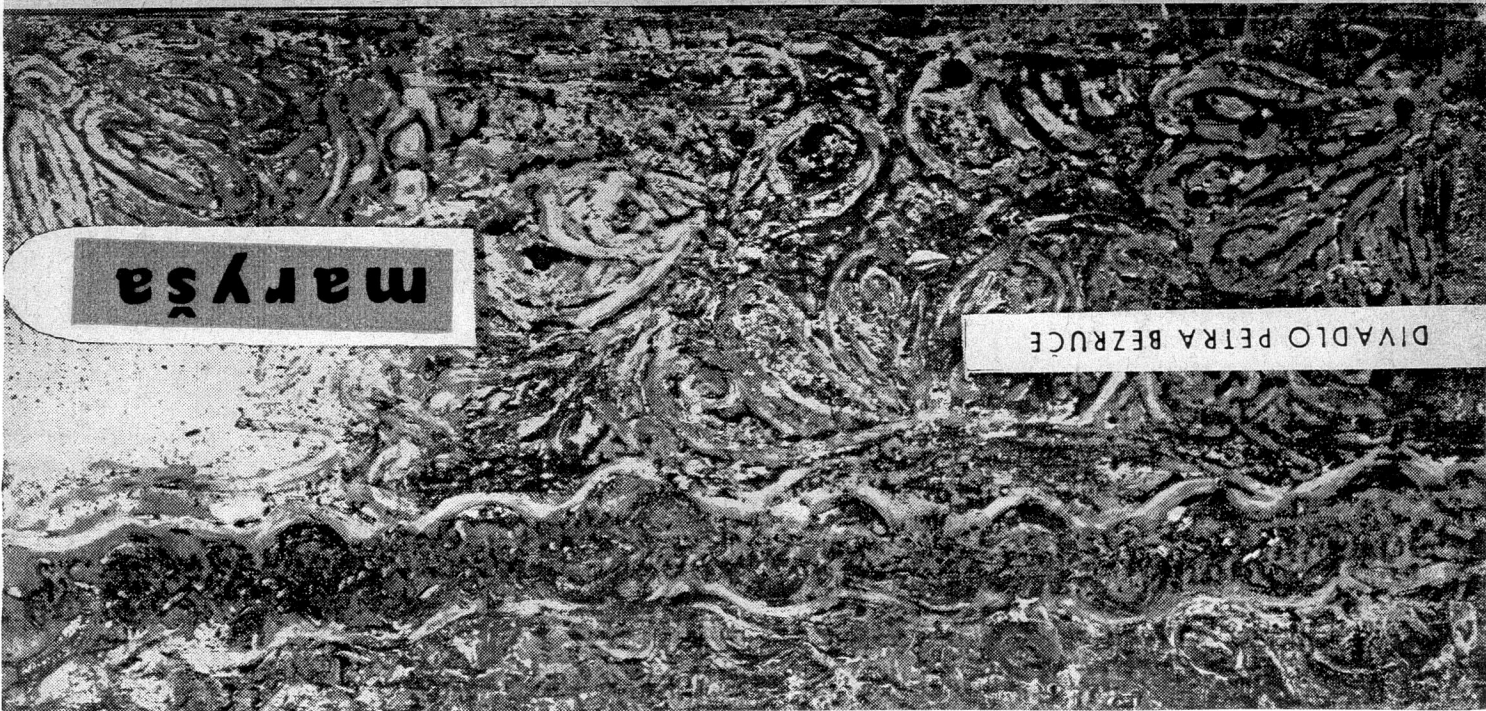
ZA NOCI TŘESKUTÉ

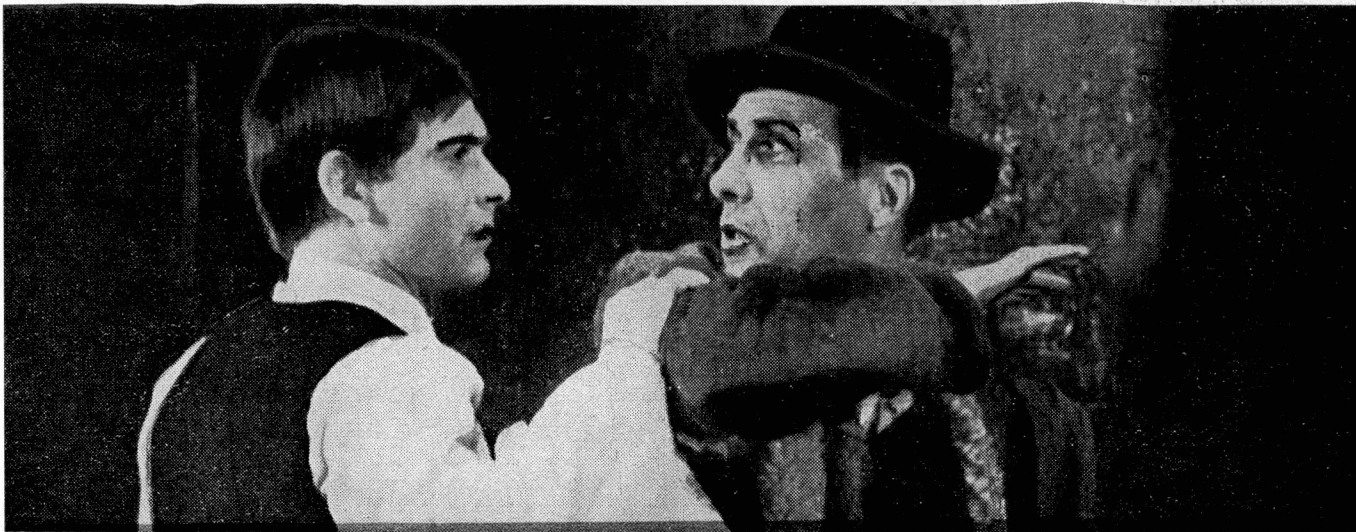
Vladimir Helan

Slyšel jsem jednou v noci
puknout mrazem ořechový strom.
Třesklo to jako šrapnel
při dobývání Babilónu,
šrapnel, který by vybuchl teprve nyní...

Ze stažku vyběhl hospodář, z maštale kůň,
a mně se vidělo, abych otevřel
knihu bílou na půhony k svědomí...

Už ani netušíme
a pak jsme ohromeni...

Samozřejmě jsme nechtěli svévolně zasahovat do klasického díla. Jenže ta jeho klasičnost má svůj rub: tradiční Maryša s juchajícími šohají a národním tremolem není víc než dekorací ve stánku národního umění, a to dekorací značně kýčovitou — právě pro přemíru národopisných přívěsků a cingrlátek, pod jejichž lesky zaniká rudimentární, holý a prostý příběh o děvčeti, které bylo dosmýkáno k sňatku s nemilovaným člověkem.

Ten příběh jsme chtěli zdůraznit. A v něm nejen drama Maryšino, ale drama všech lidí kolem ní. A to drama nekví jenom v sobectví peněžním či majetkovém: je hlubší, osudovější. Lízal a Lízalka mají Maryšu rádi, Vávra koneckonců také. Chtějí její dobro, aby se měla v životě dobře. Jenže tenkrát platilo: mít se dobře, znamená mít peníze (ono to platí namnoze dodnes). Kdyby tenkrát platilo něco jiného než peníze, čeho by se Franckovi nedostávalo (a Vávrovi ano), došlo by ke stejné tragédii. Náhodou to byly peníze.

Každý vidíme život jinak, každý máme své představy o štěstí a o cestách, jak k němu dojít. Jsme přesvědčeni, že jsou jediné správné a snažíme se na ně — třeba i násilím — dohnat své bližní. Tady vznikají tragédie: z neschopnosti se navzájem pochopit a respektovat. I Franček na tom měl svůj podíl: ve chvíli, kdy Maryša nevěděla kudy kam, tvrdohlavě se jí snažil přinutit, aby provedla čin, který byl jejím myšlení naprosto cizí.

V tomto smyslu je Maryša mýtus: vyjadřuje prastarou lidskou vztahů. A není třeba tento mýtus přiozdobovat a věncit folkloristickými kudrlinkami, které navíc ještě nejsou nikdy ani krajově přesné. Také české herce rádobyslováckým dialektem mluvit viděti — znamená dělostřelbu v krajině.

Nejde o Slovácko a o konec minulého století. To jsme ponechali jenom tam, kde je příběh spjat s jistými dobovými realitami, nebo tam, kde je třeba situaci ozvláštnit (v celé naší inscenaci se jenom jednou objeví kroj, a to když odchází Maryša na katechismus. Jenže ten kroj tu spíše než národopisnou zajímavost má znamenat něco jako pouta a okovy).

Tragické jsou všechny postavy příběhu. Nejsou v něm na jedné straně uplí a na druhé straně oběti. Tragický je osud člověka. Tentokrát je ústřední postavou Maryša, ale příběh by se dal pojednat i jinak: ústřední postavou by mohl být Franček, Lízal, Vávra...

Lidské hoře dostává na konkrétních místech a v konkrétním čase konkrétní podobu. Ale nemizí změnou místa a času: trvá, doutná a spaluje stále nové a nové oběti.

Modlitbou k vzájemnému porozumění a k vzájemné úctě chce být naše inscenace.

kv

Divadlo Petra Bezruče v Ostravě

Alois a Vilém Mrštíkovi

maryša

Drama v pěti jednáních

Jazykový přepis — Karel Vašíček

Režie — František Čech

Výprava — Otakar Schindler

Hudba — Jan Tomšíček

Na violu hraje V. Czarnecki

Zpívají členky sboru SDO, sbormistr J. Šalamoun

Maryša	Slávka Špánková
Franček	Ladislav Mrkvička
Vávra	Arnošt Borovec
Lízal	Milan Koutný
Hospodský	Václav Roštapol
Lízalka	Štěpánka Ranošová
Babička	Radvana Havelková
Horačka	Milada Albínová
Strouhalka	Marie Víková
Rozára	Jana Postlerová
Soudní posel	Jiří Havel
Franěk	Jaroslav Fukala
Buček	Jan Králík
Hrdlička	Adolf Minský j. h.

Představení řídí Jan Králík

Text sleduje Soňa Šimberová

Premiéra v DPB dne 5. listopadu 1966

Program připravil Karel Vašíček; výtvarník programu Miroslav Melena. Foto František Krasl. Typografická spolupráce Rudolf Mikeska. Vytisky Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 1,50 Kčs.

T 11 64209

Maryša — Slávka Špánková ● Francek — Ladislav
Mrkvička ● Lízal — Milan Koutný ● Vávra — Arnošt
Borovec ● Lízalka — Štěpánka Ranošová

